

A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság
í t é l e t e

Az ügy száma: Gfv.VII.30.352/2018/9.

A tanács tagjai: Farkas Attila a tanács elnöke
 . Gáspár Mónika előadó bíró
 . Csőke Andrea bíró

A felpéres:

A felperes képviselője: Bihari Ügyvédi Iroda

Az alperes:

Az alperes képviselője: Kolozsvári & Waldmann Ügyvédi Iroda

A per tárgya: szerződés érvénytelensége

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: alperes

A másodfokú bíróság neve és a felülvizsgálni kért jogerős határozat száma:
Debreceni Ítéltábla Pf.II.21.195/2017/8. számú ítélet

Az elsőfokú bíróság neve és határozatának száma:
Egri Törvényszék 11.P.20.273/2016/40. számú ítélet

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelemmel támadott részében hatályában fenntartja.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperes és az alperes jogelődje (a továbbiakban: alperes) között 2007. december 6-án gépjármű finanszírozására kölcsönszerződés jött létre, amely tartalmazta a kölcsön összegét (2.787.600 Ft), a törlesztőrészletek számát (120), a rendszeres havi törlesztőrészletek összegét (35.388 Ft), az összes törlesztőrészlet összegét (4.246.560 Ft), a THM mértékét (10,5%), a mértékadó devizanem megjelölését (CHF). A szerződés értelmében a felperes a kamat- és az árfolyamváltozás elszámolása módjaként (kamatváltozás I., kamatváltozás II.) a havi fix konstrukciót választotta, nyilatkozott egyúttal, hogy az egyedi kölcsönszerződésben, az annak hátoldalán levő üzletszabályzatban (HIT/2006.05.31.) foglaltakat megismerte, megértette, aláírásával magára nézve kötelezőnek ismerte el.

- [2] A felek a kölcsönszerződéssel egyidejűleg opciós és adásvételi szerződést is kötöttek. Az adásvételi szerződés hatályba lépését feltételhez - a felperessel szemben kezdeményezhető végrehajtás alapjául szolgáló jogerős bírósági vagy egyéb határozat meghozatalához - kötötték. Az opciós szerződéssel az alperes jogelődje javára vételi jogot alapítottak a felperes tulajdonát képező gépjárműre a szerződés aláírásától számított öt éves időtartamra, azzal, hogy a vételi jogot a jogosult legfeljebb addig gyakorolhatja, amíg vele szemben az adós a kölcsönszerződésből eredő tartozását maradéktalanul nem teljesítette. Kikötötték, hogy az alperes a vételi jogát akkor gyakorolhatja, amennyiben a felperes a kölcsönszerződésben megjelölt bármely esedékességi időpontra nem tesz eleget a fizetési kötelezettségének, vagy ha a kölcsönszerződés felmondásra kerül. Az opciós szerződés 6. pontjában a felek az alperes javára alapított vételi jog biztosítására a gépjárműre elidegenítési és terhelési tilalmat kötöttek ki.
- [3] Az üzletszabályzat IV.7. pontja arra az esetre, ha az egyedi kölcsönszerződés futamideje 5 évnél hosszabb és a felek a kölcsönszerződés elsődleges biztosítékeként opciót kötöttek ki, kimondta, hogy a kölcsönbevevő köteles a hitelező felszólítására az eredeti feltételekkel egyező tartalommal ismételten vételi jogot engedni, legalább a szerződés lejártát követő három hónapig terjedő időre. A IV.9. pont tartalmazta, hogy amennyiben a kölcsönbevevő a kölcsönszerződésben foglalt valamennyi kötelezettségét teljesíti, úgy a hitelező köteles a gépjármű törzskönyvét és a korlátozó bejegyzések törléséhez szükséges nyilatkozatát kiadni.
- [4] Az üzletszabályzat VI.1. pontja szerint a kölcsönbevevő kötelezettségeként írta elő a hatósági nyilvántartásba, a gépjármű forgalmi engedélyébe, a törzskönyvébe a hitelező javára - a felek között létrejött szerződésnek megfelelően - vételi jog vagy a jelzálogjog, illetve annak biztosítására elidegenítési és terhelési tilalom bejegyeztetését, továbbá ennek megfelelően rendelkezés megtételét arra, hogy a hatóság a törzskönyvet a hitelező, mint a korlátozás jogosítottja részére küldje meg.
- [5] A felek a kölcsönszerződésből eredő követelések biztosítására 2013. március 13-án ingó jelzálogszerződést kötöttek, amellyel a finanszírozott gépjárműre 2.018.828 Ft és járulécai erejéig első ranghelyen alapítottak zálogjogot.
- [6] A felperes a kölcsönszerződésből eredő fizetési kötelezettségének maradéktalanul nem tett eleget, az alperes ezért 2015. október 7-én a szerződést felmondta, a felperes tartozását 2.920.082 Ft-ban esedékessé tette.
- [7] Az alperes a kölcsönszerződéssel kapcsolatban tisztességtelenül felszámított összegek elszámolására vonatkozó törvényi kötelezettségének eleget tett. A felülvizsgált elszámolás a felperes tőketartozásának összegét 2.727.993 Ft-ban határozta meg.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [8] A felperes módosított keresetében elsődlegesen a felek közti kölcsönszerződés teljes, másodlagosan részleges érvénytelenségének megállapítását és a szerződés hatályossá nyilvánítását kérte. Kérte továbbá az alperes kötelezését a finanszírozott gépjármű törzskönyvének kiadására.
- [9] Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

Az első- és a másodfokú határozat

- [10] Az elsőfokú bíróság ítéletében megállapította a felek közti kölcsönszerződés érvénytelenségét és az induló éves ügyleti kamat mértékét 9,91%-ban meghatározva a szerződést érvényessé nyilvánította. Kötelezte egyúttal az alperest a perbeli gépjármű törzskönyvének kiadására. A keresetet ezt meghaladóan elutasította.
- [11] Határozatának indokolásában a törzskönyv kiadására irányuló kérelem megalapozottságát illetően azt rögzítette az elsőfokú bíróság az opciós szerződés, valamint az üzletszabályzat IV.9. és VI.1. pontjai együttes értelmezésével, hogy a felek a törzskönyv birtokban tartását nem önálló - atipikus - biztosítékként kötötték ki. A törzskönyv alperes javára lehetővé tett birtoklása, valamint a gépjárműre vonatkozó elidegenítési és terhelési tilalom kikötése egyaránt az alperes opciós jogát

biztosította. A törzskönyv birtoklásához való jog, ugyanígy az elidegenítési és terhelési tilalom joga az opciós joghoz kapcsolódó járulékos jogosultságnak minősültek a szerződés értelmében, ebből következően jellemzőjük, hogy az opciós jog megszűnésével, azzal együtt megszűnnek. A felek közti szerződés részévé vált üzletszabályzat IV/7. pontjában foglalt, az opciós jog meghosszabbítására vonatkozó rendelkezés semmisségét eredményezte, hogy a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 374. § (2) bekezdésének megkerülését célozta. A felek közti adásvételi szerződés érvénytelenségéhez pedig a 4. pontjában foglalt, közérdekű perben tisztességtelennek talált kikötés vezetett [BDT2008. 1828., rPtk. 239. § (2) bekezdés]. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint nem alapozta meg a törzskönyv birtokban tartását az alperes részéről az rPtk. 193. § (1) bekezdése, sem pedig az ingó jelzálogjogi szerződés, amely a gépjármű törzskönyvére vonatkozóan rendelkezést egyáltalán nem tartalmaz. Az alperes az adásvételi szerződés érvénytelensége miatt, valamint arra tekintettel, hogy az opciós joga a kikötött határidő leteltével megszűnt, a továbbiakban nem tarthatta birtokában a gépjármű törzskönyvét.

- [12] A felperes és az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett rendelkezését helybenhagyta, egyúttal elutasította a felperesnek a tárgyalás felfüggesztésére irányuló kérelmét.
- [13] A jogerős ítélet indokolása szerint az ítéletábrla az elsőfokú ítéletben rögzített tényállással, az elsőfokú bíróság abból levont következtetésével és annak indokaival egyetértett. Az alperes fellebbezését illetően rámutatott, hogy a törzskönyv kiadására akkor nem lenne köteles, amennyiben az a kölcsönbevevő kötelezettségének önálló biztosítékaul szolgált volna. Ilyen minőség a szerződés rendelkezéseiből kétséget kizáróan nem volt megállapítható, a törzskönyv önálló biztosítéknak nem minősült, az opciós joghoz kapcsolódó járulékos jogosultság volt, amely az opciós jog megszűnésével megszűnt. A törzskönyv megtartására az opciós idő letelte után az alperesnek nem volt jogosultsága, ellenkező következtetés sem az rPtk. 193. § (1) bekezdéséből, sem pedig a jelzálog kikötéséből nem volt levezethető.

Felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [14] Az alperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésével elsődlegesen új határozat hozatalát, másodlagosan az ügyben eljáró másodfokú bíróság utasítását kérte új eljárásra és új határozat hozatalára.
- [15] Arra hivatkozott, hogy a jogerős ítélet az rPp. 200. § (1) bekezdésébe, az rPtk. 205. § (1) bekezdésébe, 251. § (1) bekezdésébe ütköző módon jogsabálysértő.
- [16] Előadta, hogy a felperes a fennálló tartozása, illetve a felek közti jelzálogszerződés miatt nem kérheti a törzskönyv kiadását. A kölcsönszerződést biztosította a felek jelzálogszerződése is, a törzskönyv kiadása megakadályozza az alperest kielégítési joga gyakorlásában. Kiemelte a jelzálogszerződés 1.2. pontját a jelzálogjog terjedelmével kapcsolatban, valamint a II.1. pontot a zálogkötelezett felperes tűrés kötelezettségvállalásáról. Hivatkozott az üzletszabályzat VI.1. pontjára is, amely előírta a kölcsönbevevő kötelezettségeként a hatósági nyilvántartásba, a gépjármű forgalmi engedélyébe, a törzskönyvbe a vételi jog, a jelzálogjog, az elidegenítési és terhelési tilalom bejegyeztetését. Hangsúlyozta, hogy a törzskönyv birtoklása biztosítéka a jelzálogszerződésnek, a zálogszerződés pedig mindaddig fennáll, amíg az adós a kölcsönszerződésből eredő tartozását nem teljesíti maradéktalanul.
- [17] Megjegyezte, hogy a felperes nem bizonyította a perben a szerződésből eredő fizetési kötelezettsége teljesítését, ezáltal azt, hogy jogosulttá vált a gépjármű törzskönyvére.
- [18] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztett elő. Felülvizsgálati kérelmét a Kúria külön végzéssel hivatalból elutasította (Gfv.VII.30.352/2018/4.).

A Kúria döntése és annak jogi indokai

- [19] A Kúria a jogerős ítéletet a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban:

rPp.) 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között, azaz a perorvoslati kérelemmel támadott, a törzskönyv kiadására vonatkozó részében, a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból vizsgálta, és azt az alábbiak szerint nem találta jogszabálysértőnek.

- [20] Előrebocsátja a Kúria a felülvizsgálati eljárás lényegével és korlátaival kapcsolatban, hogy az rPp. 272. § (1) és (2) bekezdései értelmében - miként azokat az 1/2016. (II. 15.) PK vélemény értelmezte - a jogerős ítélet több rendelkezését támadó, avagy több egymástól elkülönülő jogszabálysértésre hivatkozó felülvizsgálati kérelemnek valamennyi hivatkozás tekintetében rendelkeznie kell a törvényben meghatározott, egymással szoros logikai és perjogi kapcsolatban álló kötelező tartalmi kellékekkel. Ezek a támadott határozat, a jogszabálysértés és azzal összhangban a megsértett jogszabályhely megjelölése, a jogorvoslati kérelem indokainak ismertetése és a Kúria döntésére irányuló határozott kérelem. Több jogszabálysértésre alapított felülvizsgálati kérelemnek valamennyi jogszabálysértés tekintetében teljesítenie kell az előzőekben bemutatott tartalmi elvárást, a tartalmilag hiányos perorvoslati kérelem nem korrigálható utóbb, sem hiánypótlás elrendelésével, sem a felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél kiegészítő nyilatkozatával. A felülvizsgálati kérelemnek a kötelező tartalmi, egyben fogalmi elemekkel a benyújtására nyitva álló hatvannapos határidőn belül kell rendelkeznie. A megsértett jogszabályhelyet a felülvizsgálati kérelemben - amint az az 1/2016. (II. 15.) PK vélemény 3. pontjához fűzött indokolásból is kitűnik - konkrétan, a jogforrás, a paragrafusszám, az esetleges bekezdések és pontok számának megadásával kell megjelölni, követelmény továbbá az is, hogy az így megjelölt jogszabályhely megfeleljen a jogszabálysértés szöveges körülírásának.
- [21] Az előzőekből következően a felülvizsgálati eljárásban annak vizsgálatára kerülhetett sor, hogy a jogerős ítélet az rPtk. 205. § (1), 251. § (2) bekezdéseinek megsértésével értelmezte-e a felek egyedi szerződésének elválaszthatatlan részét képező, a keresettel érintett alperesi üzletszabályzat IV.9. pontjában, valamint VI.1. pontjában foglaltakat, illetve a felek közti zálogszerződést, emiatt tévesen jutott-e arra a következtetésre, hogy az alperesnek nincs jogalapja a perbeli gépjármű törzskönyvének birtokban tartására.
- [22] A Kúria rámutat: az alperes keresettel érintett üzletszabályzatát már több, előtte folyamatban volt ügyben vizsgálta, és megállapította, hogy az alperesnek a törzskönyv birtoklásához való joga csupán a vételi joghoz kapcsolódó járulékos jogosultságként minősíthető (BH2017.13, BH2017.63., BH2017.95.). A törzskönyvet ugyanis az alperes az opciós szerződés 7. pontja és az üzletszabályzat VI.1. pontja értelmében a perbeli kölcsönszerződés megkötését követően nem a szerződés önálló biztosítékként tarthatta birtokában, azáltal a vételi jogát kívánták a szerződő felek biztosítani.
- [23] Egyetértett a Kúria az ügyben eljáró bíróságok álláspontjával abban is, hogy a felek kölcsönszerződésének biztosítékként, azonban évekkel később megkötött jelzálogszerződés vonatkozásában - sem a biztosítéki megállapodás rendelkezéseiből, sem pedig az üzletszabályzat alapján - nem volt megállapítható az alperes jogosultsága a törzskönyv további birtoklására. A kölcsönszerződés megkötése idején létrehozott, lépcsőzetes biztosítéki rendszerben a felek elsődleges biztosítékként az alperes javára vételi jogot alapítottak - és nem jelzálogjogot - (üzletszabályzat I.28. pont), amelyet elidegenítési és terhelési tilalom kikötésével biztosítottak. Az így felállított biztosítéki szerkezetben került az alpereshez a finanszírozott gépjármű törzskönyve. A felek utóbb, 2013. március 13-án további biztosíték kikötése nélkül hoztak létre jelzálogjogot az alperes javára a perbeli gépjárművön [rPtk. 251. § (1) bekezdés], amellyel kapcsolatban megjegyzi a Kúria, hogy az rPtk. 114. § (2) bekezdése az elidegenítés és terhelés jogának szerződéses korlátozását vagy kizárását kizárólag a tulajdonjog átruházása alkalmával engedte a felek számára, abból a célból, hogy a tilalom az átruházónak vagy más személynek a dologra vonatkozó jogát biztosítsa.
- [24] Minderre figyelemmel az ügyben eljáró bíróságok a vételi jog időközbeni megszűnésére tekintettel a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabályok megsértése nélkül kötelezték az alperest a törzskönyv kiadására.

- [25] Rögzíti végül a Kúria, hogy a jogerős ítélet indokolása szerint az ítéletábra a törzskönyv kiadása körében, a felek közti szerződés tartalmának és a kikötött biztosíték jellegének feltárása során nem az rPtk. 205. § (1) bekezdésének jogszabálysértő értelmezésével, hanem az ügyben rendelkezésre álló bizonyítékok - a kölcsönszerződés, a részévé vált üzletszabályzat, az opciós és az adásvételi szerződések, azok tételesen kiemelt szabályai - értelmezésével és értékelésével alakították ki álláspontjukat a felülvizsgálati kérelemmel érintett kérdésben, az alperesnek a törzskönyv birtoklásához való joga önálló vagy járulékos voltáról az rPtk. 200. § (1) bekezdése, 207. §-a alkalmazásával. Az alperes ebből következően nem a felülvizsgálati kérelmében megjelölt anyagi jogi jogszabálysértések alapján, hanem a bizonyítékok mérlegelésén keresztül, az rPp. 206. § (1) bekezdésére hivatkozással támadhatta volna az általa jogszabálysértőnek tartott ítéleti következtetést. Az rPp. megjelölt szabályára azonban az alperes nem hivatkozott a felülvizsgálati eljárásban.
- [26] Nem volt értelmezhető a felülvizsgálati kérelem hivatkozása az rPp. 1979. július 1-től hatálytalan 200. §-ának megsértésére az ügyben.
- [27] A kifejtettek értelmében a Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelemmel érintett részében az rPp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [28] A felülvizsgálati kérelem eredménytelenségére tekintettel az alperes az rPp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó rPp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles a felülvizsgálati eljárásban felmerült költségei viselésére. A felperesnek a felülvizsgálati eljárásban igazolható költsége az alperes felülvizsgálati kérelmével összefüggésben nem merült fel, ezért ebben a körben a Kúriának rendelkeznie nem kellett.
- [29] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet tárgyaláson bírálta el.

Budapest, 2019. április 9.

Dr. Farkas Attila s.k. a tanács elnöke, Dr. Gáspár Mónika s.k. előadó bíró, Dr. Csőke Andrea s.k. bíró

A kiadmány hitelül: